

Motion

1976/77:879

av herr Werner m. fl.
om förstatligande av viss byggnadsmaterialindustri

Vänsterpartiet kommunisterna har under många år riktat uppmärksamheten på den privatkapitalistiska dominansen inom byggnadsmaterialbranschen och speciellt inom den tunga cementindustrin. Under de senaste 10–15 åren har koncentrationen inom byggnadsmaterialbranschen ständigt ökat, och i dag är i princip alla viktigare delar monopoliserade både beträffande tillverkning och distribution.

En illustration till detta var när Cementa köpte in Gullhøgen. Då fullbordade man en nära nog hundra procentig koncentration inom cementvaruproduktionen till ett mäktigt monopol, jättekoncernen Euroc. Många olika utredningar och undersökningar, bl. a. koncentrationsutredningen, har visat på det centraliserade ägandet och det stora antalet karteller och prisöverenskommelser i denna bransch.

Dessa förhållanden har för länge sedan satt konkurrensen ur spel, och de stora företagen inom byggnadsmaterialindustrin kan i stort sett själva kontrollera prissättningen på sina produkter. De kan ta ut monopolpriser utan offentlig insyn. De kan också, som fallet Hällekis för något år sedan visade, i sin jakt efter maximala profiter äventyra hela samhällets existens genom att lägga ned fabriker. Andra exempel på nedläggningar och inskränkningar i spår av byggkapitalets koncentrationsprocess är Köping, Limhamn, Vingaker och Siporexfabriken i Södertälje, som lagts ned efter 40 års verksamhet.

Byggnadsmaterialkostnaderna utgör en stor del av det som konstituerar boendekostnaderna, kostnaderna för byggande av skolor, sjukhus, serviceinrättningar, gator och vägar osv. De stora prishöjningarna och de stora vinster som byggnadsmaterialbranschen gjort under många år har verksamt bidragit till de allt högre hyreskostnaderna. Det är hög tid att jämsides med andra åtgärder, i syfte att stoppa hyreshöjningarna och pressa ned boendekostnaderna, ingripa även mot dessa profitintressen, som oftast är lierade med andra mark-, bygg- och bankintressen som opererar på bostadsmarknaden.

Vänsterpartiet kommunisterna upprepar därför tidigare ställda krav om förstatligande av den tunga materialindustrin, den helt monopoliserade delen av byggnadsmaterialindustrin. Även då det gäller andra byggnadsmaterial, som kanske inte räknas till de tunga delarna, råder i stort sett samma förhållanden. Här har monopolisering och kartellöverenskommelser gått långt och drivit upp prisnivån. Det gäller exempelvis stalprodukter, sagade trävaror, träfiberplattor, järnhandelsvaror, högisolerande material, glas m. m., där prisstegringarna ofta varit ännu kraftigare än på de tunga delarna.

Klart är att ett förstärkande av byggmaterialektorn, ett statligt övertagande av byggmaterialproduktionen, skulle kunna få stor betydelse i kampen för lägre hyror och priser och innebära mindre profiter till storfinansen. Det måste anses vara mycket angeläget att bryta storfinansens makt över denna industrisektor och att ersätta dess monopolprissättning med en icke spekulativ produktions- och prispolitik.

Med hänvisning till det anförda föreslås

att riksdagen uttalar sig för ett förstärkande av de monopoliserade delarna av byggnadsmaterialindustrin och hos regeringen hemställer om förslag i sådant syfte.

Stockholm den 24 januari 1977

LARS WERNER (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

TORE CLAESON (vpk)

OSWALD SÖDERQVIST (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)

i Malmö

C.-H. HERMANSSON (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

INGA LANTZ (vpk)

TOMMY FRANZÉN (vpk)

